

تاریخ تأسیس

سنه ۱۳۲۴

۵ صفر الخیر

الدین والادب

نامنده

مجله اسلامیه در

سنه ۱۳۲۴
۱۲ آوریل ۱۹۰۶
۱ غره ربیع اول

محرر وصاحب امتیازی :

قزان خدام علمندین

ملا عالم جان البارودی.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فَإِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ *
إِنَّهُ لَيْسَ لَهُ سُلْطَانٌ عَلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَى رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ *
إِنَّمَا سُلْطَانُهُ عَلَى الَّذِينَ يَتَوَلَّوْنَهُ وَالَّذِينَ هُمْ بِهِ مُشْرِكُونَ *

القرآن سوره النحل

بو آیت نذک ترجمه و تفسیر نذین الوک آنکلاو کړک : الله تعالی بنده
ایچون، ایکی یول کورستکان برنجی یول توغری، حق، الله نذک سویکان
یولی، بنذنی منکولک راحت و رحمتک آلوب بارا الله نذک رضالقینه ایرشدره
بویول شریعتده کونولو یولی قتلویولی، دین یولی، الله یولی، توغری
یول، دیو آنالادر.

ایکنچی یول قیوق، باطل، اللهغه دشمان، بندهنی کر کلی یولندن
آداشدره هلاک و خراب چقورینه ایلتوب تشوره، و منکو جفا و عذابقه
ایرشدره، بویول آزو یولی، شیطان یولی، جهنم یولی، دیو تانولادر.

الله بنده لرینه رحمتلی هر قایوسینک منکوراحتک ایرشولرینی سویادر
و آنکاراضی بولادر آنلارنک هلاک بولولارینی و جفا و عذابقه دوچار
بولولارینی سویمایدر و آنکاراضی بولمایدر شوننک ایچون الله پیغمبر
یباروب خلقنی برنجی توغری یولغه چاغرغان وهم هنوز چاغرادر اوشبو

یولدین بارنکز اوشبو یول بوینچه کیدنکز رحمتکه ایرشورسز جنتکه
 کورسز دیدر. ایکنچی یولدین قورقوتقان و هنوز قورقوتسادر بویولغه
 کرمانکز خراب بولورسز منکو عذابقه دوچار بولورسز دیدر * برنجی یولنک
 باشنده خلقنی دیملوچی الله طرفندین بیور ولوب و بیاریلوب چاغروچی
 وهر بنک حقنده خیر خواه و دوست بنده آنکلای آلمان یول علامت لرینی
 بیک یخشی آنکلاتوچی آداشدر و چیلارنی ویول کیسو چیلارنی تانوچی
 و آنلار دین ساقلانو حیل لرنی او گراتوچی بالغشمای و نفس فائده سینه
 باقمای تورغان پیغمبر محمد صلی الله علیه وسلم در. هر تلاگان آدمنی یتا کلار
 توغری یول بوینچه آلوب باروب الله نیک رضا لقینه تابشرر الله نیک اذنیله منکو
 راحتکه ایرشدر * ایکنچی یول باشنده آدم ذاتی نیک منکولک کونچی
 دشمانی زیان کلتوررگه کرشوچی وهم بار کوچی برله آنی هلاک ایدرگه
 و اوزی کبی الله نیک رحمتندین یراق و ملعون قیلورغسه تر و شوچی
 الله دین سورلکان و منکولک لعنتکه تشکان بدبخت شیطان تورر. هر کمنی
 اوشبو ایکنچی یولغه قز قدرر تورلی تورلی و سوسه لر سالور تورلی
 توزاقلار قورور و هر تورلی مکر و حیل لر توزور آنی طنکلاب آنک
 آرتندین اوشبو یولغه کروچینی یتا کلار آلوب بارر ساتاشدرر اخیرنه
 الله نیک قهر چقورینه باتورر * بنده بوشیطان شرنندین و آنک و سوسه
 سندین هیچ وقتده طنچ دکل یخشی ویمان هر بنده گه آنک یمان قصدی
 بار آدم بالاسینی نیندای یخشیلق بولسون آنندین توقتانورغسه تر و شا
 توقتانا آلماسا بوزوق نیت فاتشدروب قیلغان عملنی بوشقه چیقاررغسه
 ییلگه اوچورتورغسه تر و شا و هر تورلی یمان اشلرگه قز قدرر اول اشلرنی
 انلارغه راحت کورساتوب کرشدره * انسان نیک نفسی ده (غالباً) تر بیه سز
 هالنده یخشیلقغه میل ایتمای بوزقلقدین تارتونمای شیطان ایچون آنک

بو حالی موافق و موندای نفس آنکا مرید و تابع بولوغنه بیک لایق در
 آدم بالاسی اوزینک تامری بوینچه یورکان و ایمان و اعتقاد صندوقی
 بولغان قلبینه چاقلی بورنینی سوقغان شیطان شرنندین نچوک یراق بولسون
 و بوندای الوغ مکار دشمن و سوسه سندنین نچوک فوتولسون مونکا فقط
 بر علاج بار یالغوز برتورلی حیل بار آدم بالاسی شول علاجنه یابشسه
 و شول تورلی حیل گه کر وشسه آنک شرنندین و سوسه سندنین خلاص تابار
 ایندکو عملندین توفتانا آلماس وهم بوزوق یوق و بار نرسه لر قاتشدوب
 یوقغه چیقاره آلماس * اول علاج و حیل اللهغه صیغنو (صیونو) در.
 بو صیغنو برله فائده لانونی نظیر (قیاس) برله آنکلاو مهکن
 بر بالانی بر ایمان ات قورقوتا تشلامک و تلاماق بولا بالانک اوزنک آندین
 فوتولورغه هیچ علاجی یوق بیک قورقا یغلائی آبطرای شول حالک آناسی
 ظاهر بولا، بالا کوره آناسینه قچقرا منی ات خراب ایته آنک شرنندین قوتقار
 دیو یقین کلکان آناسینه صیونا طبیعی آناسی صیوندر ائکه کوچی یئا
 قوالاب یباراده بالانی طنچلاندر *

بس اتدین منک قات ایمان شیطان و سوسه سینه گرفتار و آنک
 حیل و مکرینه دوچار بولغان بنده اوزینک ضعیف و عاجز لکنی بلوب
 شیطان ننگ بیوک دشمنانلقینی و موندک دین و ایمانینه قصد قیلغانینی آنکلاب
 اول اتدین فوتولور ایچون قدرتی و عظمتلی و هر صیونو چینی صیوندر ا تورغان
 رحمتلی و ضرردین ساقلائی آلاتورغان قوتلی اللهغه صیونسه البته الله تعالی
 اول بنده نی صیوندر ا چاق مرحمت ایدوب شیطان شرنندین ساقلا یا چاق *
 ایندی اوشبو قدر سوز برله تعوذ (اعوذ اوقو) ده بولغان حکمت
 و فلسفه (فائده) آنکلانسه کړک * آدم بالاسی هر خیر و عبادت اشنده
 شیطان دین اللهغه صیونمه ق ضرور بولادر بیوک و کوب ثوابلی و کوب فائده لی

ترجمه : شيطان ننگ ايمانلى كشيلىر گه اشلىرىنى ر بلرىنه (الهلرينه)^{٥١}
 تابشرغانلارغه كوچى و ايركلى بولوى يوق . (اللهغه چين اشانوب شيطاندين
 ساقلانوب اشينى اللهغه تابشرو و روشنچه اللهغه صيونوچيلارغه شيطان
 هيچ زيان كلتوره آلماس) ديو آنكلاتادر بس كر شكان يخشى عملى تمام
 و خيرلى بولماق اچون آدم بالاسى اللهغه اشانوب شيطان شرندين چين
 كونكل برله ايراق بولونى تىلاب اللهغه صيونسه و اشلىرىننگ عاقبتينى آنكا
 تابشروب اشينه كر شسه شيطان و سوسه قىلا آلماس و ضرر تىكره آلماس
 ايدكى اوشبو آيتدين آچىق آنكلانادر .

انه اسلطانهُ على الدين يتولونه وهم به مشركون * ترجمه : شيطان ننگ تسلطى
 (ايركلى بولوى) آنكا دوستلانوب آنى اللهغه شريك كور و چيلار گه گنه در .
 شيطان ننگ افسادندين و سوسه سندنين تورلى گناهغه ديملاوندين
 تويمانغان اللهغه چين اشانباغان و كونكل سنوقلقى برله آنكا صيونباغان
 بختسز آدميلرنى شيطان تىلا گانچه بوزار تورلى يول برله و سوسه ايدر
 اولك عملدين توقتاتورغه و نچوكك يواتورغه تورشور مونده اش
 قىلا آلماسا نيتينى بوزارغه خالص الله اچون قىلدر ماسقه تر و شور و كونكل
 خشوعينى ^(١) اعضا خشوعينى ^(٢) يوغالتورغه و عبادتننگ بارى صورتينى گنه
 قالدروب جانينى آلورغه تر و شور . بور و شلى عبادت بولسد اول عبادتننگ
 بنده ننگ قلبنده اثرى بولماس ياكه بيك آز بولور بنده لك سنوقلقى
 خواجه سينه يالبار و لذتى كونكل نچكاروى كوز يشاروى كى الله دين
 رحمت و قبول علامتلى بولماس بارى كورر كوز گه عبادت بولوب كورلور
 و ايشودر قولاقغه يخشلىق بولوب ايشودلور .

(١) خشوع قلب صفتى بولوب كونكل ننگ الله خضورنده سنوقلق برله ، آنده مونده
 كىتماى ادب اوزره تورماقيدر ،

(٢) خشوع خشوعغه يقين معناده بولسده كو برك وقتده طشقارى اعضاننگ تيوشسز
 حر كاتده و روشده بولماينچه ادب روشنده بولماقينه ايتولور .

فصل

مذکور آیتدین قرآن اوقو وقتنده اعوذ ایتو تیوشلکی آنکلاندی
نی درجه تیوشلک ونی تورلی لفظ برله ایتو نمازده وغیرده بر تورلیمو؟
قرآن اوقوده تعوذ (۳) کافیمو؟

مجتهدلرننک کوبراکی بوتعوذ امرینی استحاب وندب ایچون
دیو آنکلاغانلار بس بونلار آنکلاونچه قرآن اوقو وقتنده اعوذ اوقو
واجب بولمای سنت بولادر قرآن اوقودن فائده آرتدر ایچون اوقوماقی
خشوع واخلص برله بولسون ایچون اولی وافضل بولادر. اعوذ ایتمای
اوقوغانده گناهی بولمای باری اوز فائدهسینی کیموکان بولادر.

• امام عطا و امام سفیان ثوری حضرتلرینه کوره امر وجوب ایچوندر
آنلارغه کوره استعاذه قرآن اوقوغانده واجب وقالدرسه گناهی بولادر
استعاذه (کرك واجب بولسون، كرك سنت بولسون) اسلامده قرآن
اوقوننک بیوک آدابندین و الله طرفندین بیورلمش وهر عاقل فاشنده کورکام
تانولمش اشد. بس هر مسلمان الله سوزینی اوقیمن دیگاننده خشوع
وخضوع برله اولا استعاذه قیلو کرك *

استعاذه لفظنده مشهور أعوذ بالله من الشيطان الرجيم در. أَسْتَعِينُ
بالله من الشيطان الرجيم. أعوذ بالله السميع العليم من الشيطان الرجيم
عبارتلی برله ده درست وهم حدیث شریفده کلمشدر *

قرآن کرك نمازده کرك نمازدین باشقهده اوقولسه استعاذه حاجت بولور*
قرآن اوقودین باشقه عبادت اشلرندهده شیطان دین صغونمق
حاجت بولغان ایچون استعاذه خوش کورلمشدر* مابعدی بولور.

اعتقاد و عبادات دین باشقه با بلار دده بنده دینگه محتاجدر، عقل لر شیطان و وهم آداشدر وندین نچوک قوتولا؟

بنده اللهنی تانوده و آنکا عبادت روشنکه الله ننگ اوزی طرفندین پیغمبر
کوندر و ب اوگراتوگه محتاج ایدکی مجله ننگ برچی ساننده ایتولمش ایدی.
بنده ننگ الله طرفندین تعلیمگه احتیاجی بر ایمان و عبادت با بنده غنه
دگل هر بر اشنکه درست ایدوب اشلایم دیسه یا لغوشمای شبهه سز بولغان
بر قانونغه محتاجدر *

موننگ حکمتی و سببی: یوقاریده اوقولغان آیت تفسیرنده ایتولگانچه
شیطان آدم اوغلی ننگ کوچی الوغ دشمانیدر * هر اشنده آنی خطاغه
تشورورگه تر و شادر کک دین توغریسندین کک دنیا توغریسندین
ضرر ایرشدر و نی تلایدر *

ودخی بنده ننگ عقلنده تورلی درجه لر بار بلکه هر کمیننگ باشقه
مخلوق دین، قیافتده آیورمه سی بولغان کبی عقلنده ده آیورمه سی
بار طولی عقل دیگاننده ده کوب یاقدین کمچیلک بولا کوب تجربه لو
کشیده ده یا لغشولار تابولا * بعض عقلارغه شیطان بیگک خواجه لانا
و بعضلارینه بتونلای خواجه لانا ساده بایتاق ساتاشدرا تجربه مونکا
شهادت بیرادر * کوب کینکاشلر برله بیک اوقوغان آدملر طرفندین
توزلمش نظاملرننگ بارا بار یا لغشلقی آنکلانا آلاشدر و غا حاجت بولا *
بر وقتده اوق بر تورلی اشنده بر ولایتده بر تورلی حکم ایدهلر * ایکنچی
ولایتده (بورطده) شولوق اشنده ایکنچی تورلی حکم ایتهلر * اوچنچی
مملکتده اوچنچی تورلی حکم، هر قایوسی عقللری برله گنه او یلاب
ویغان نظام و تدبیر بولغان ایچون شولای اختلاف بولادر * خلقغه

تمام اشانورلق چینلاب بوی صونارلق اش بولمای باری قورقودین غنه
طنکلایلار * ایرکلی ایدلسه لر تورئی یاقدین اول نظاملارنی عیبلایلر،
تیوشلی روشچه بولماغانلقینی خلقغه آنکلاتالار، اشانورلق روشده
کورساتولگچ دولت و حکومت قولاق سالا واولدین یخشی و معقول
کوروب یوروته کلگان نظاملرینی آلماشدرا وموندین صونک یینه
شوندای اختلاف چیغا وصونکفی نظامنک یراقسزلفی آنکلانا *

و بونک کبی اختلاف علوم و معارف بابنک بیگرک کوب بولغان وهنوز
بولماقده بر عصرده اوق بر مسئله ده عقلاء آنالغان عالملر یخشی غنه اویلابه
تورلیچه حکم ایتهلر، یا که اولگی عصر حکما سینه خلاقلق قیلالار *
وقایع نامه لرکه تاریخ دفترلرینه باقغان وزمانه خبرلرینه قولاق سالغان
انسانلارغه آنیقدر *

موندای اشنک سببی عقل یراقسز اشانچسز نرسه بولغاندین دگل
بلکه شیطان ننگ آدم تیز آنکلانماس یوللر برله وسوسه قیلماقندین یا که
قوة واهمه دیگان عقل دشمانینک عقلمه غلبه سندین انسان چین عقلی
برله یخشی ایزلمای و درست اویلامای کونکلنده بر نرسه نی سویو یا که
برکشینی آرتق کوروب آنکا تقلید وحمیت، یا که بر نرسه که عادتلانو
واوگرانو بولغاندین خطاغه توشادر * بناء علیه حس^(۱) که ترالمگان نرسه لرده
عقل اوزیگنه اویلاغانده آز وقتده کونولور، کوب وقتده شول سببلرنک
براگوسی سارتین بالفوشور حسکه ترالگان معارفده (هندسه، طبیعیه
وریاضیه ننگ بعض مسائلری کبی) عقل سلامت بولوی شرطیله غالباً کونولادر *
مگر بر عقلنک ذاتنده منطق قوه سی بولسه (منطق کتابینی کوب اوقوسه

(۱) کورو (ابصار)، ایشدو (سمع)، ایسناو (شم)، توتو (لمس) دیولا تورغان

سیزو قورالترینه عربچه حس دیولادر *

دگل) یعنی آنادین توغمه منطقی (سلامت وتوغری طبیعتلی) یخشی عقللی بولسه یا که ریاضت وتربیه برله عقلنده صاغلق وتوغریلق حاصل بولسه یعنی قلبینی دنیا هوسی، تقلید خسته لقی درجه آرزوسی یا که باشقه چه وقتلق یا عمرلك بر فائلك عشقی کبی شیطان ووهم وسوسه لرنندین پا کلاب عمرلك کنه دگل بلگه چیکسز زمانده دوام ایته چک بخت وسعادته باغلاسه آچیق درستنی وآنیق صوابنی آنکلارغه او گراتسه وفرشته صحبتینه اوزینی لایق ایتسه، موندای عقل ایکسی حقنی توغری آنکلای آلور کوب وقتک یالغشودین سلامت قالور. ولکن موندای ذاتلار بیک آز بولغاندین وهم بونلار حقنکده آندای روشک ایدکری آنیقلا نماغاندین ینه برکشی حقنکده چین چین کونکل اورناشو درجه سی، وهاضرغی و آلداغی کونی ایچون آنیق طنچلاو سعادتی عقلنک اوزی برله گنه حاصل بولا آلمای * اما بنده ننگ کرکنده عبادت، تجارت، صناعت و باشقه معاملات کبی اشلارنده و آرالارنده بولغان نزع و دعوالار توغریسند چین راست وتوغریلق برله حکم و اصلاحات ایچون الله تعالی طرفندین آیورم درجه ده پاک قلبلی وتوغری عقللی شیطان ووهم قاتوشا آلمای تورغان پیغمبر آرقیلی تیوشلی حکملر و نظاملر او گرادلسه هیچ عطا احتمالی بولمای هر کمینک (عافل وانصافی بولو شرطیله) کونکلی اولتوررلق وچین اشانورلق وهر کم راضی بولورلق وفائلك لانورلق بولا وبر وقتکده یوق وبار وسوسه برله اعتراض ایدلورلك واوز گارتوینی دعوالارلق بولمای * بس اوشبو بیان ایله بنده ننگ ایمان وعبادت بابندین باشقه تجاری، مدنی، سیاسی اشلر کبی قانونغه باغلی معامله لرده ده الله تعالی طرفندین یبارلگان دین گه و عقلینه اصلا شیطان ووهم قاتوشا آلمایان پاک عقللی پیغمبر ننگ بیان وتعلمینه احتیاجی آنیقلا نادر.

نسب شریفی

رسول الله صلى الله عليه وسلم نك اناسى آمنه در آمنه نك اناسى قریش
 قبيله سندی بنوزهره تارماقینك الوغ ومعتبر ذاتی اولان وهب بن عبدمناف
 ابن زهرة بن كلاب بن مرة بن كعب در حضرت آمنه نسبی حضرت عبد الله نسبی
 بر له كلاب بن مره ده یولو قادر بس حضرت آمنه ده قریش ار وغندی بولادر.
 رسول الله صلى الله عليه وسلم پاك آتا و پاك انادین میلاد عیسی دین
 علیه السلام (۵۶۹ سنه ده یا که ۵۷۰ سنه ده دیوسوزلر
 بولسه ده، مصر نك علوم فلکیه وحسابیه ده ماهر ومحقق شیخ محمود
 فلکی^(۱) حسابچه ۵۷۱ سنه آپریل (۲۰) یکر میسنك ربیع اولنك توقزنجی
 کونی دوشنبه که قارشو سحر یا که تانك وقتنده توغمشدر * کوبرك
 محدثلر آراسنده ده توقزنده توغو خبری قوتلی سانالادر ولکن عامه
 آراسنده ۱۲نجی ربیع اولده توغو خبری مشهورك بولوب مقصود احترام
 نبی وقصه مولدنی آنکلاو وممکن قدرلی محتاجلرنی فائده لاندرو
 بولغاندین هریرده (قول راجع بولماساده) اشبونکا قاراب عمل ایدیله در.
 رسول الله نك (صلى الله عليه وسلم) پیغمبرلکی شرافتنده اولغان
 دنیادهغی بیوک آماشنو و آنك هدایت وتعلیمی سببلی آنکلانغان
 اصلسز دینلرنك ویرانلقی، وقایو دینلرنك اوزگارگانلکی، والله قاشند
 اولغان درست دین نك حقیقتی، والله رحمتینه ایرشوننك چین توغری یولی
 وبنده نك چین انسان بولوی ایچون کرکلی خلقلر وبتون عالم وبارچه
 خلق ایچون عمومی رحمت توغوی اوشبو رسول الله نك (صلى الله عليه وسلم)
 توغان ودنیانی تشریف قیلغان کونندین ظاهر بولا باشلاغان شوننك
 ایچون رسول الله نك (صلى الله عليه وسلم) پیغمبرك عیدی وشادلقی اوشبو
 کونندین حساب ایدلوب شول کوننی کوب مسلمانلار طرفندین عید و بیوک
 م تانولغان وهنوز تانولماقک و (مولد بیرمی) دیو مبارک اسم و بیرلکه در.

مولد بيرامى

رسول الله نك توغان كونىنى آيورم بيلگولاب عيد قىلو واول كونك
فقرا وسائر مسلمانلارغه آش و طعام و يروب رسول الله نك (صلى الله عليه
وسلم) توغو و اوسوقسه لر ينى اوقوا اولگى دورت بش عصرلرده آچىق
بلونماي * شول جهتدين بيوك علمادين بعضلر قصه مولد اوقونى و مخصوص
كوننى بيلگولاب خلقغه آش و يرو لرنى بدعت ديكانلر و قىلماونى آرتق
كوركانلر.

آلتنجى يوز قىربنده اسخياء ملوك دين ار بل پادشاهى ملك مظفر
ابو سعيد كوك بورى بن على بن بكتكين رسول الله غه (صلى الله عليه وسلم) شدة
محبتندين و فرط سخاوتندين اوشبو قصه مولد اوقونى و الوغ آش حاضر لب كوب
خالقنى توويدرونى و كوب احسان و تصدق قىلولارنى اختراع قىلغان
(چيقارغان) هر يلده مولد كوننده علماء و مشايخ و فقراءنى بيغوب
ضيافت و خلعت و يروب اوچيوز منك آلتون قدر مال صرف قىله ايكان
رسول الله (صلى الله عليه وسلم) اچون شادلقندين آنك امتينى شول قدر
مال برله فائده لاندراه ايكان.

و مولد بيرامى سلتاوى ايله سانسز فقراء و اهل علم و صلاحغه
باردم قىله ايكان .

حافظ ابن رجب (۲) لطائف المعارف ديگان كتابنده دوشنبه كون

* مولد قصه سى نك حالينى اجمالا بيانمز تمامنده اورسكى امامى ملا عبد الله معاذى
طرفندين اداره مزگه بريخشى علاوه ايرشدى اجمالى اوشبودر : حافظ جلال الدين السيوطى
(رحمه الله) مولد بيرامينى امام بيهقى اثبات و تخريج ايتكان حديث شريفدين آنكلامشدر
حديث : انس بن مالك رضى الله عنه رسول الله صلى الله عليه وسلم اوزى اچون عقيقه قىلدى
ديكان (عقيقه بالاتوغدقه الله غه شكر ايدوب فقراغه اطعام اچون چالونغان قربان)
و رسول الله نك توغدقى وقتده يدنچى كونده حضرت عبدالمطلب عقيقه قىلغان ايكان بس
رسول الله نك (صلى الله عليه وسلم) بو عقيقه ولادتينه اوزى طرفندين تشكر وهم امتينه
شولاي تشكر يولينى كورساتو اچون بواسه كرك * بو مسئله ده حجة الله على العالمين
كتابنده مذکوردر.

(۲) شيخ زين الدين ابو الفرج بن رجب عبد الرحمن بن احمد الحنبلى

روزه سينك استجابنده بولغان حديث شريف مولد بيرامينه وآنده آرتق تشكر اظهار قیلوغه اشاره بارلقينی سويلگان. حديثی کتاب مسلم ده ابو قتاده رضی الله عنه روایتی ايله رسول الله صلی الله علیه وسلم دين دوشنبه کون روزه سينك حکمتندین صورلدقده (ذکک يوم وُلِدْتُ وَأُنزِلَتْ عَلَيَّ فِيهِ النُّبُوَّةُ) ديمشدر. ترجمه سی من توغان ومنکا پیغمبرک ایندرلگان کون ديمکدر. حاصلی: رسول الله صلی الله علیه وسلم اوزينک توغان کونینى وپیغمبرک کلگان کونینى آیورم عبادت برله تعظیم ایدونی مناسب کورمکی الله طرفندین خلقغه شکرانه سی تیوشلی بولغان الوغ نعمت بولغان ایچون بولسه کيرک. شول قیاس اوزره آی حسابنچه ده آنک توغان کونینى نی روشلی بولسه ده موافق شریعت حرمت ایدلسه اصلسز اش بولماينچه درستلگينه اشارت ایدلگان خیرلی اش بولسه کيرک.

شیخ الاسلام حافظ ابن حجر عسقلانی^(۳) وشیخ جلال الدين سيوطی^(۴) وشیخ قسطلانی^(۵) کبی بیوک محدث وفقیه لر وآنلاردین مقدم ومؤخر کوب عالمدر درستلگی واستجابی برله فتوی ویرگانلر. تفصیلا نقل استگان آدمیلر شیخ یوسف بن اسماعیل نبهانی ننگ (حفظه الله) حجة الله على العالمين فی معجزات سيد المرسلين کتابينه رجوع قیلغای^(۶) والحاصل مولد مجلسلری وقصه سینى او قوفقراء وسائر مسلمانلارغه آش ویر و رسول الله ننگ صلی الله علیه وسلم ولادتینه وبعثتینه شادلانوب تشكر نیتى برله مخالف

(۳) شیخ ابو الفضل احمد بن علی بن حجر العسقلانی حافظ الامه ۸۵۲ سنه ده وفات

(۴) شیخ جلال الدين عبد الرحمن بن ابی بکر السیوطی ۹۱۱ سنه ده وفات.

(۵) قسطلانی شیخ شهاب الدين ابو العباس احمد بن محمد المصری شارح بخاری

وصاحب المواهب اللدنیه ۹۲۳ سنه ده وفات.

(۶) کتاب مذکور سیر رسول الله صلی الله علیه وسلم ومعجزاتنک فائده لی کتابدر.

مصنفي طرفندین بیروتده ۱۲۱۶ سنه ده طبع ایدلگان هر مسلمان ایچون غنیمت کتابدر

شریعت اش قاتوشمائه خصوصا شول شغل سلتاوی برله نماز
قالدرماسالار مستحب و مستحسن کورلمش اشدر.

اکثر بلاد اسلامیه ده شعار اسلامیه درجه سنک اعتبار ایدلمککدر *
و بزنگ ولا یتمزگه کوره مولد کیچه سنک الوغراق جمعیت لر توزوب قرآن وصلوات
وقصه مولد اوقوب مولد بیرامینی الوغلاب ینه آرتوغراق سلطنتلی
ومهابتلی صورتده توزمک حاجتک وعامه ناس ننگ حمیتلرینی و محبتلرینی
آرتدرو ایچون فائده لیراق کورلادر.

قصه مولد قایو تلده بولورغه کرک

مولد قصه سینی اوقودین مقصود خلقغه خصوصا کتابدین آنکلای
آلماغان عرچه بلمکان عوامغه رسول الله ننگ (صلی الله علیه وسلم)
احوالینی و آننگ کورکام سیرتینی و یخشی خلقلارینی و بعض معجزه لرینی
آنکلاتودرتا که رسول الله ننگ (صلی الله علیه وسلم) اینک اعلا درجه ده کی
انسان ایدکینه و اینک یخشی دین کلتورکان پیغمبر ایدکینه ایمان
واعتقادلری قوتلانسون و اخلاص و محبتلری آرتسون و آننگ یولنچه
یوررگه قزقسونلار و آننگ سنتینی توتارغه تروشسونلار.

بومقصودلر، قصه ده نی اوقولغانینی تمام آنکلای ممکن بولمایدر
آنکلای قوری طنکلاو بتون فائده و ثوابدین قوری بولماساده توب
مقصود حاصل بولماغاچ فائدهغه حسابلانماسقه تیوش.

مصرده و اسلامبولده ترکر عرچه نی بر درجه آنکلای تورغان
بولسه لرده مولدنی ترکیچه بلاد مزده مشهور سلیمان ده ده افندی ننگ مولد
کتابینی اوقیلار ایش مکة مکرمه ده و مدینه منوره ده هند و جاوه
مسلمانلاری عرب آراسنده بولا توروب اوز تللرنده اوقیلار
وشونک ایچون فائده لانا لار بزنگ بلغار مملکت مزده ده ایسکیدین بیاغی

مشهور کویلی مولد کتابینی او قو عادتی بولغان قریه یرلرنده هنوز بار
شهردهده باشقه آندین آچیغراق و یخشیراق ترکی کتاب تابولغانچی شونی
او قو مناسب کورلادر باشنده تبرکا آیات واسماء حسنی او قوب اخیرندهده
آیات وصلوات شریفه برله تمام ایدلسه بیک خوش بولور ایدی .
والسلام علی من اتبع الهدی

مولد بیرامینک درستلکنده منم اویم

قایو عالمیر اولگی اوچ دورت عصرده بولماغان سببلی بو بیرام یساونی
بدعت - قویهق تیوش دیگانلر و کوب عالمیر اولده بولماغان بولسهده
بدعت حسنه فیلهق تیوش دیگانلر قسقه چه بونلر یوقاریده ایتولدی *
من فقیر او یلایمن اولگی زمانلارده خلق (کوبرککه قاراب) بیک آنکلی
دینلری قوتلی اعتقاد و یقینلری بیک سلامت بولغان و رسول الله صلی علیه
وسلم ننگ سنت و سیرتلی رینی هر وقت کوز آلدنده توتقانلار رسول الله غه
صلی الله علیه وسلم و آننگ تعلیم و هدایتینه هر وقت تشکرده و تشکر بوینچه
فقرا و مساکین گه اطعام و انفاق یولنده فصورسز بولغانلار . شول جهتین
آنلار رسول الله ننگ (صلی الله علیه وسلم) فقط مولدی کوننده و آینده
آیورم بیرام قیلوغه محتاج بولماغانلار بلکه هر آیلارینی و هر کونلرینی
مولد کونی کبی کوروب تشکر و خیرات اوزره بولغانلار . ایدی صونک
زمانلارده خلق (بوده کوبراک که قاراب) ظهور سعادت زماندین یراق بولا
بولا و تورلی وهم و وسوسه گه گرفتار بولا بولا رسوالله ننگ (صلی الله علیه
وسلم) سیرتینی اونوتقانلار و کوب سنتلرینی تاشلاغانلار یا که بدعتکه
آلماشدرغانلار . رسول الله ننگ توغماقندک و پیغمبرلکنده بولغان چیکسز
نعمت و دولتینی خاطرلرندین چیقارایازغانلار . بس بورونغی یخشیلارننگ
حالمیری و چین قلبلری و محبتلری برله قیلغان اش و روشلرینی بزلر

کیمنده یلده بر مرتبه یاد ایدوب خلقنی خصوصاً عوام ناسنی رسول الله نذک
 (صلی الله علیه وسلم) سیرتندین و آنذک توغو و اوسو حاللرندین و هر حالذک
 اولان سنت و حکمتلرندین بر آز آگاه ایدوب و آنذک هدایت و تعلیمینه
 تشکر اوچون انفاق و اطعام یولینی کورساتو اصلسز اش و سنتدین طش
 فعل بولمسه کړک. قسقه چاسی سلفی صالحون نذک (حاللری و سوزلری
 و فعللری برله) هر کوننی قیلغان مبارک اشلرینی بز یوز قات و منک قات
 قصورمزدین یلده باری بر مرتبه قیلوغه موفق بولامز بس قصه مولدا و قوده
 و ضیافت و اطعام قیلوده بز آنلاردین صونک اوزمزدین بر اش چیقارغان
 و آرتدرغان بولمایمز بلکه کیموتکان بولامز والله اعلم بالصواب *

رسول الله نذک صلی الله علیه وسلم

خوردن منع ایتما کیله پیغمبر لگینه استدلال

رسول الله (صلی الله علیه وسلم) حیاتنده بیک کوب ایشلر ایشلامشدر.
 رسول الله نذک عبادات و معاملاتک قولاً و فعلاً اجتهادن، اخلاقن، بیورغان
 و طیغان نرسه لرین و بو ایشلرنده عقل و حکمتک موافق بولغان حرکتینی
 اویلاغانده؛ توگل بر تورلی گنه بلکه کامل عقلی آدملرنی حیران
 قالدیررلق درجه ددر. و هر قایسی ایشلری حق پیغمبر بولوینی همده
 الله طرفندین مؤید اولدغینی آچیق آنکلانا حر و بیک کوب کامل عقلی
 معلوماتلی دیوب یرولگان آدملر عاجز بولغان و ایشلی آلمغان ایشلرنی
 رسول الله بیک بینکلك برله ایشلامشدر و بو ایشلری ایله عقلی و معلوماتلی
 اولانلرده ده بولی تورغان و آنلرده تابا آلمی تورغان روحانی (*) برقوه نذک اوزنذک

(*) روحانی رانذک ضمه سیله جان معناسنده اولان روحه نسبتدر. اگر روحانی رانذک
 فتحه سیله اولسه راحت و طنو چلق معناسنده اولان روحه نسبت اولوب راحت و طنو چلقنی
 سیوچیلر دیمک اولور. (فروح و ریجان و جنة نعیم) آیه کریمه سنده رانذک فتحه سیله اولان
 روح راحت معناسنده در. حتی بعض علما اسمنده اولانلرده رانذک فتحه سیله روحانی دیب
 وز اسملرینی ده خطا سویلیلر و اوزلرینی ذم ایتلر.

بولوينى بىك آچىق آنكلاتمش وآنكلانمشدر. جملهدن بىرى ايسورته
 تورغان اچملىكر اچو وآننك حرام بولوى مسئله سيدر. شويله كه اوروپا
 وآمريكا بلكه بتون عالمنك حكيم لرى طبيبلرى عالمرى همه سى خمر ننگ
 و ايسرته تورغان باشقه اچملىكر ننگ ضررن خصوصى اورنلرده ودرسلرده
 سويلمكده لى وتورلى رساله لى و غزيتهلر و ژورناللرغه يازدر مقده
 وخطيبلر يده جمعيتلرده بو خمر ننگ ضررلرن و اچار گه يارامغانن تورلى
 تورلى حكمت و فلسفه لريله هر كم آنكلارلق آچىق ايتوب بيان ايتمكده
 وهر كمگه بوننگ ضررلرن اثبات ايدوب آنكلاتورغه طرشمقده لردر حتى
 بو ايسر تىكچنى آز ايتو اچون يا صالحان مخصوص جمعيتلر يده باردر آنلر
 خمر ننگ صاتلويين و اچلويين آز ايتوغه طرشمقده لى لىكن بو قدر مشقتلرى
 و خدمتلرى اميد ايتكان فائده لر ينى كيتورماي، وخلق غه اثر ايتماي،
 ايسر تىكچ اچونى كيهوتمايدر بلكه صونك حسابلار (استاتيستيقيه لى) غه قاراغانده
 اوروپا و آمريكا لرده اچملىكر ننگ يا صالحوى و صاتلوى يلدن يىل آرتمقده لى.
 اما رسول الله (صلى الله عليه وسلم) و عربلر ننگ بو بابده غى حاللرينه
 قارايق رسول الله كىلگاننده عربلر آراسنده خمر بىك كوب اچولمكده
 ماقتانغان و ماقتانغانلرى و بار لدنلانو ب اچه تورغان نرسهلرى خمر
 ايدى. ايتور گه ممكن كه قواق قيرغيز آراسنده قهز نه قدر شايع و مستعمل
 بولسه عربلر آراسنده خمرده شىرل در جهده شايع و مقبول ايدى.
 خمر اچماي تورغان و خمر گه عادتلانمگان آدم بىك آز ايدى بش اون
 يلدن خمر ايسر تىكچ اچو بولماس ديوب سويلانسه هيچ كم ايشانرلق
 تو گل ايدى. اول وقتداغى عربلرده حاضر گى اوروپا خلقلرى كىبى
 معلوماتلى، مدنيتلى، حكمت، و فلسفه گه اوستا، ايتكان سوزنى بىك اطرافلى
 تشونه تورغان تو گل بلكه بىك كوبسى اوقو يازو بيلمگان بسدوى

امی (آنادن توغان کویونچه هیچ نرسه او گرانمی اوسکان) آدملر ایدی. رسول الله کبلدی اولاً خمرنک فائدهسندن ضرری و گناهی کوبرک دیب آنکلاتدی صونکره آقرونلاب حرام ایکانن آچیق بیان ایتدی حاضرگی حکیملر کبی حکمت و فلسفه لرده بیان ایتدی رساله لر یازوب جمعیتلر یاصاب تفصیلا ضررلرینی ده سویلمدی طیولنکز خمر، ایسرتکچ حرام دیدی طیولدیلر، طیولدیلرغنه توگل بلکه خمر آچیتنه تورغان و خمر ایچه تورغان صاوتلرینی ده قوللرینه توتمدیلر و خمر ایچونی بتونلای تاشلادیلر نه قدر عالملر طبیبلر مشقتلانونب طرشوب سویلاب یازوب ضررلرین آنکلاتا آلمغان و برده خلق آراسندن کیموته آلمغان خمر و ایسرتکچ ایچونی رسول الله (صلی الله علیه وسلم) نذک فقط (خمر ایچمانکز) (خمر ایچو گناهلر نذک ناچار لقلرننک آناسی) دیگان سوزی نیچه نیچه منک عربلرنک آتا بابادن بیرلی بیک سویوب کیلگان و قانلرینه سنکگان بر عادتلرینی بتونلای تاشلاتدی و اول وقتده اولان مسلمانلر آراسندن خمر دیگان نرسه نذک اسمنده اونوتدردی. نه قدر عجب ایش شول قدر الوغ و معتبر آدملر، نی قدر لی دلیلر سویلاب توشوندیره آلمغان و سوزلریده بیک آز اثر ایتکان بر مادهنی بر ذات فقط قوینکز دیما کیله تشوندرمش و بیک شایع بولغان بر عادتنی بتونلای بتورمش. هوندن آنکلاشیلکه عقلی معلوماتلی فیلسوف اولان بتون دنیا حکیملرنده بولمغان بر حال و قوت یعنی آنلر آنکلاتا و طنکلاتا آلمغان نرسه نی آنکلاتو و اثرلاندیرو و طنکلاتو قوه سی رسول الله ده بولغان. اوقی یازا بیلمگان بر ذاتنک سوزی بتون دنیا حکیملرینک سویلمگان سوزندن اثرلیرک بولغان * رسول الله ده بولغان بوقوه قایدن کیلگان؟ رسول الله نک عقلی بولوندمی؟ معلوماتلی بولوندمی؟ سوز سویلارگه اوستا بولوندمی؟ البته بونلردن غنه

تو گل زيرا عقلی معلوماتی سوز گه اوستامن ديب دعوی قیلغان یاخود شولای ديب حکم ایتولگان آدملرننک بوبابده سویلگان سوزلری اثرسز وفائدهسز بولوب قالدیغی تکرار تجربه ایله معلومدر.

دیمک که رسول الله مذکور قوتلر گه باشقه واول آدملرننک برنده بولمغان وهمه سینک قوه سندن اوستون و آرتق بر قوه بولور غه کیرک وشول معنوی و روحانی بولغان قوه نک رسول الله بولدیغی ایچون آننک سوزی باشقه لروننک سوزندن اثر لیرک ونفوذ لیرک بولمشر (صلی الله علیه وسلم)

شهر بن شرف

برنجی نسخه ده ذکر ایدلمش شاگردلر عریضه لرینه تفصیلا نظر شاگردلرننک عریضه لرنده اولغان بعض قاتی سوزلری یا که مبالغه لی قتیغ معنالاری بولسه ده بز ننکجه آنکاباقمای اصل مضمونینه قاراب ایستکان ماده لرینی برم برم کوز آلدینه قویمق وتیوشلی بلکه یتوشلی روشه اول ماده ده اویلامق وچین دلیل وبرهانغه بناء ایدوب درست یا که خطا ایدکینی بارچه شاگردکه وبتون خلق غه آنکلاتمق مفتی قاضی آخوند وبارچه امام و مدرس لرننک اوستلارینه لازم وواجب بولغان وظیفه در اوشبو بابده اوز فکرمنی یازمق وافکار صائبهار بابینه عرض ایتمک بولامن : شاگردلرننک سوراغان برنجی ماده لری : مدرسه لرده هرشیدین زیاده مقدماتی ایله برابر علوم دینی هگه اعتناء ایدلسه ایدی.

المجله : بوماده ظاهراً هر کم قاشنک مقبول وهر مدرس وعه ولام ملت تیلا کان ومدرسه لرننک موضوعلارینه موافق عنواندر

بزننك مکتب و مدرسه لرنی ایچون ؟

بلغار یورطنده اولغان مسلمان مدرسه لری و مکتب لری بار چه سی علوم دینییه او قور ایچون سالونغان وشول یولغه وقف ایدلکان مدرسه و مکتب لردر . مکتبلرده اوقوغان شاگردلر دین بر درجه یازو و دین بلوب تیوشلی کسبینه کر وشوب مسلمانلق روشننده دنیاسینی کوتسون و دینی توتسرن دیو کوتولادر یا که همت و غیرت ایدوب مدرسه تحصیلینی کوروب والوغراق تربیه آلوب ملت ننگ الوغراق اعضاسی و ملت ننگ هر تورلی دینی و دنیاوی مشورتلارنده اشکه و کینکاشکه یراقلی و سوزینه اشانورلق اخلاق جهتنچه دین اسلامنک یخشی نمونه سی (اورنکی) بولمقی کوتولادر امام مؤذن مدرس معلم اوقوغان کاسب و فلان اوشبو قسم حاصللری بولورغه تیوش

علوم دینیہ نیندای علوم

شاگردلر اوزلری علوم دینیہ نی تفسیر، حدیث، فقه، اصول، عقاید
 فقه، سیر نبی و اخلاق دیو تفسیر ایتکانلر *

(۱) علم تفسیر: قرآن ننگ رسول الله (صلی الله علیه وسلم) و صحابہ لر
 (رضی الله عنہم) او گراتکاچه و آنلار دین صونکده کلگان اماملر و مجتهدلر
 ایتکاچه درست معناسینی سویلکان و یخشی آنکلاور و شینی کورستکان علمدر.

(۲) علم حدیث: رسول الله ننگ (صلی الله علیه وسلم) سوزلرینی

و فعللرینی آچق بیان قیلغان علمدر * هر انصافلی کمنه بو ایکی علم ننگ ضرور

ایدکینی آنکلار. دین؛ الله ننگ ایندرکان کتابی (قرآن) برله بیان ایدلکان

بولسه و الله ننگ رسولی محمد صلی الله علیه وسلم قرآن نی سوزی و فعلی برله

او گراتکان و قسقه برلرینی شرح قیلغان و آچیق آنکلانتقان بولسه، دین

اوقوده دین آنکلاوده برنجی درجه حاجت و ضرور علم اوشبو تفسیر

قرآن و حدیث علملری بولادر بو علملر نی حاجت دکل دیوچی کمنه

شاید بولماس بولسه بو علملر نی نیندای علم ایدکینی آنکلام اغان یا که اوزی

بلمگان دین حالینی قابلاغان، و بواشی برله دینگه الوغ خیانت قیلغان بولور.

تفسیر و حدیث اوقوننگ کر کلکینی و برنجی درجه ده اجتهاد برله

اوقوتیوشلکینی فقها، و علما، طرفلرندین تورلی کتابلارده بیان ایدلمشدر

شاگردلر ننگ بو طلبلری همه دین آرتق اورنلی طلبلریدر * باری قرآن

و حدیث آنکلاوده دینده اشانچلی علم بابنده کامل ذاتلار ننگ آنکلاو

ر و شلرینه باقمق حاجت بولادر تاکه از علمی کشی اوز عقلینه غنه اشانوب

قسقه فکر و آز قوت برله یالغش آنکلاماسون والوغ خطاغه توشماسون

و بیوک گناهغه دوچار بولماسون شوننگ ایچون قرآن و حدیث نی الوغ

اماملار آنکلاغان یول اوزره و آنلار طر و شوب یازغان تفسیر و شرحلر

بوینچه اوقورغه و آنکلارغه کرک بولادر قایو تفسیرلر و قایو تورلی

حدیث کتابلری قوتلی اشانچلی و راست بیانلی و بونلر نیک اصولی و قواعدی

برله بیلیمک و چین اهلی بولغان ذاتلر دین استفاده قیلیمق حاجت بولادر

(۳) علم فقه : قرآن و حدیث دین آنکلا نغان بنده لر ننگ عبادت و باشقه فعل لر ییننگ یراقلی و یراقسزر و شلرینی بلدر گوچی علم اولوب عوام تلنده (مسئله) دیولادر بو علمننگ کرکلکی هر کم قاشنگ ثابت و ایسکیدین اقرار قیلونه کلمشدر لکن بو علمنی ده تیوش ویتوش روشده حاصل ایتوهر مسئله سینی قرآندین و حدیثدین اصللری و دلیللری برله بلکانده گنه بولادر یوقسه دین مسئله سی قیلوب بلو بولمایدر.

(۴) اصول فقه : بیاغی مسئله نی قرآندین و حدیثدین آنکلا و روش وقاعده سینی کورساتکوچی علمدر. بو علم واقعا حاجتلی علمدر ونچه یوز یلدر دین بیرلی علماً اوقوتوب و کتابلار تصنیف قیلوب بو علم ایچون اجتهاد قیلا کلگانلر. مگر فقه نی دلیل برله بلو حاجت دکل یعنی مسئله لر الله تعالی ننگ قرآنده بیورغانی و رسول الله ننگ (صلی الله علیه وسلم) سنت و حدیث کورساتوی بوینچه ایتکان سوزی و قیلغان فعلی ایکانلکنی بلونماسه ده درست مجتهد سوزی کافی دیگان خلق ایچون بو علم حاجت بولمای اول طائفه ننگ اصول فقه برله اشتغالی اوز زعملرینه مناقضدر.

(۵) عقاید حقه رسول الله ننگ (صلی الله علیه وسلم) صحابه لر گه او گرتکان و بارچه امتننگ شول اعتقاد اوزره بولمقینی تیلا گان اهل السنة والجماعة اعتقادی دیو تانولغان **اعتقاددر**.

الله ننگ کتابی (قرآن) دین آچیق آنکلا نغان و رسول الله ننگ (صلی الله علیه وسلم) سوزی بوینچه آنیق بلونگان اعتقاد مسئله لرینی **عقاید حقه** دیو ایتولور. هر مسلمان اوزره اوشبو اعتقاد فرضدر. شاگردلر گاده اوشبو اعتقاد مسئله لرینی قرآن و حدیثده بولغان دلیللری برله یخشی بلدر و لازمدر.

بعضلر حقنده (استعدادلارینه کوره) دلیل نقلیلر اوستینه عقلی دلیللر او گرادلسه (استاذننگ مهارتی بولغانده) ینه یخشیراق بولور.

اگر اعتقاد مسئله لری آراسینه كتاب وسنت ایچنك آنیق بولماغان
 ورسول الله نك (صلی الله علیه وسلم) او گرتكانی وصحابه لرنك كوچر ولاری
 آچیق بلونمگان مسئله لر قاتوشدر لسه اول عقایدنی عقاید حقه دیو آتالماس
 بلکه بدعت قاتوشمه عقاید بولور اول تورلی عقایدنی او گرنك وانی
 اعتقاد ایتك الوغ خطا وضلال بولور بومسئله ده وقتی ایله مجله ده شاید
 تفصیل ویرلور.

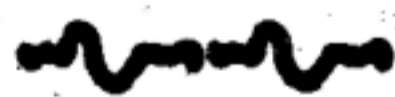
(۶) سیر نبی علیه الصلوة والسلام. رسول الله نك (صلی الله علیه وسلم)
 یورش تورشی، کیوم صالحی، یمك ایچمگی، اهل بیت واولادینه، نظری کشی
 برله معامله وقاتوشوی، سفر حاللری وصوغش روشلری، عبادت و تعلیم
 ادبلیری کبی مبارک صفت وادبلیرینی سویلگان علم و فن گه علم سیر
 دیورلر. هر بر دین خلقی ایچون اوزینك پیغمبرینی تانو فرض یخشی
 تانوماغان امت نك خطا اعتقادقه تشوب بتونلای دیندین آیورلوب
 قالمق احتمالی یراق دگل، بزگاده عامه اهل اسلامغه ممکن قدرلی
 رسول الله نك (صلی الله علیه وسلم) احوالینی وسیرینی یخشی بلمك
 بلگانلرمز اوقوتتمق وبلدرمك لازمدر.

تا که خطاغه تشودین ویالغش اعتقادکه کیتودین سلامت بولایق
 و مبارک صفتلرینی وادبلیرینی بلوب آنکا اخلاص و محبتمزنی آرتدرایق
 وایمان واعتقادمزنی قوتلندرایک، ودخی اوزمز رسول الله صلی الله علیه وسلم
 یولنچه کیدرگه وآنك خلقی برله خلقلانوغه یقینلاشورغه تروشایق.
 بو علم نك مدرسه لرده یخشی اوقوتولمای شاگردلر اوزلری کتاب قارابده
 بلورلر دیولمکی الوغ مساهله و بیک ضرور بولغان نرسه نی کرکسز
 کورساتو کبی بیوک غفلتدر.

(۷) اخلاق: کورکام خلق ویمان خلقنی دلیللر برله آیوروب

بلد رگوچی و کور کامینی حاصل ایتو ویمانینی ناشلاو روشلرینی آنکلاتوچی بر شریف علمدر. بو علم (تمام یخشی دلیل و فلسفه لری برله بوا ماغاندین) کر کنچه بولمسه ده مدرسه لرننک بایتا قنده او قودلمقه در. ولکن درست و اصولی روشده قیلوغه احتیاج هنوز باقی *

والحاصل شاگرد لرننک کرک مفتی حضرتندین و کرک صونکفی مدرسین حضرتندین ایستالونمش علوم دینییه ماده سی هر نوعیسی برله قطعا قبول ایدرگه تیوشلی و توقفسز مدرسه درجه لرینه کوره درس جدوللرینه توتاشدر رغه و بالفعل جد و اجتهاد اوزره او قوتاباشلا رغه تیوشلیدر. صونکفی ماده لرگه نظر صونکفی نسخه ده بولور انشاء الله *

مجله ننگ اوتکان ساننک کو چورباش مفتی محمد یار سلطانف حضرتلری طرفندن اصلاح امتحان بابنک استشاره صورتینک کی نامه عالییه سی بهانه سیله

فکر مز

جمعیت روحانییه (دوخا ونوی صوبرانییه ننگ) امتحاننده اصلاح ساری احتیاج بار امتحانلارنک بر قرار لی نظام و پر و غرام یوق اذان او قوبلمکان اوقات صلواتنی یخشی آنکلاماغان مؤذنین

سوره فاتحه و سائر آیات و سورنی خطا او قوچان (*) و نماز ده اولان سنن و بدعتلرنی آیورماغان، و خلقنک احتیاج دینیلرینه مشورتلر و مناسب جوابلار ویره آلماسدای بولغان اماملر،
 و اصول خطابتدین بتونلای غافل و آدابی بابنده ایسه بیگرك جاهل خطابتنی باری ایسکدین قالمه نسخه لرده بولغان خطبه لرنی او قودین عبارت و منبر باصقچلرینه منوب تیاق توتوب، آنکا تایانوب مناسبتلی مناسبتسز عباراتنی اوقوب تشونی خطابت دیو بلکان خطیبلر،
 وهم یخشی مطالعه سی بولماغان علوم عربیه و دینیه دین درست الوش آلمان ملت ننگ علوم بابنده بولغان احتیاجلرینه باقماغان شاگردلرننگ ده استعدادلارینه و مستقبلده امیدلی بولغان حاللارینه برده نظر سالماغان و بوقدرلر اوستینه اخلافسز و تدبیرسز بولغان معلملر مدرسلر جمعیه روحانیه (صوبرانیه) ننگ تحت نظارتنگ یوق دکلردر بلکه بایتاق سانالورلار * ولکن بواشک یا لغوز صوبرانیه نی عیبلی تانودرست بولوب چیقماس و صبرانیه ننگ امتحان اصولی یحشیلانسه بارده توزالورایدی دیکان سوز چین حقیقت بولوب یتماس، بلکه اولاموذن، امام، مدرس، يتوشدروچی مدرسلر بوبابده بیک اعتناً ایتمک کرك. شاگردنی فنونگه تحریض (فزقرو) برله اکتفا ایتما ینچه الوغ كوچك شاگردننگ ضروریات دینیه سندین استخبار (خبر آلو) قصورلاری بولدقده

(*) کوب اماملارده سوره فاتحه ده و تکبیر اتده خطا کورلمکده در حتی فقواننگ مفسدات یاکه مکروهات صلوتدین سانانغان خطا فاحشلری مثل تکبیر (الله اکبر) نی (الله اکبر) (الله مو بیوک دیمک بولغان دین ایمان و اعتقادقه خلاف سوز بولور) (الله اکبر) (الله الوغمو دیمک بولوب ینه ایمان و اعتقادقه خلاف بولوب اولکیسی کبی کفرنی ایهام ایتهدر) (الله اکبار) اکبار البته برمهمل سوز بولغان ایچون نماز ایچنده خوفلیدر، بوزمق احتمالی باردر. اکبار دیمک اونده بش امامده کورلمکده بعض مقرألرنی درست او قوچان اماملارده ده بو خطالار و سوره فاتحه ده لحن قیلولاری ایشدین هر کم ننگ بلکان و حفظ ایتکان اذکارندین بولغان ایچون استاذ حضورنده درستلرگه اجتهاد ایدلمگان دین و امتحان مجلسی دخی اهتمام ایتمگان دین شایع بولمش بلکه مستوعب بولا یازمش خطا فاحشلردر بعض کتابلرده عجملر بولفظلر آراسنده کوب آیورمه نی آنکلاماغان سارثین معفو بولسه کرك دیگان سوزلر بولسه ده بنادان امنی عجملر حقنده بولوب اوزینی عالم و امام قوم ایدچی کشی حقنده موندای درستلاوی بیک ینکل خطائی غفو ایدلمسه کرك *

صلاحلارینه اجبار (كوچلاو) ايتەك و درس پر و غراعمالارینی حاجت
روشنده توزوب آنەك و فقاچە حركات ايتەك كرك . و بالجهله شاگردنی
درجه سینه كوره دینی و ادبی تیگوز و توگارک قیلواچسون اجتهاد ایتو
برنجی درجه ده مدرسلر وظیفه سیدر و شدتلی مسؤل آنلاردر .

ثانیا بر محله قومی مؤذن یا که مدرس آلمق بولغانده مجرد نسلگه
باقمای لیاقتینه و استحقاقینه باقمق و بوبابده توغری سوزلی اهل بصیرت
کینکاشلرینه قولاق سالماق لازمدر *

مدرسلرنەك اعتناسی بولمادقده صوبرانیه امتحانی تیوشلی روشکه کلمکی
برله گنه مقصود حاصل بولوب یتماس . مدرسهلر اصلاح ایدلمسه مدرسلر
کرکچه تر و شماسالار درست امتحان بوینچه غنه مناصب مذکور ه گه (ایتولمش
درجه لرگه) یراقلی کشی تابولماس . اخیرده منصبلر بوش تورماسون
ایچون صوبرانیه عادی آدم لر گاده شهادت نامه و یرمای حالی بولماس .
اوشانداق محله خلقی یخشینی ایزلاماسالار دین و ملت ایچون کم
امیدلی و فائزلی شونی قاراماسالار بلکه اوز نفسانیتلری برله گنه یا که
قوشتانلارنەك صیلانولاری و باشقه کشیلرنەك خوش آمدلری بوینچه غنه
امام مؤذن سایل سالار مدرسلرنەك اجتهادلاری تیوشلی اورنغه اورناشماس
صوبرانیه نەك امتحانیده یخشی اثرلی بولماس .

مدرس لر یخشی آدم الگورتور ایچون تر و شسالار محله خلقلری ده
یخشینی یمان دین آرتق کورا ، یراقلمینی یراقسزدین آیورا تورغان بولسه لار
شونەك اوستینه صوبرانیه نەك یخشی امتحانی ملت و دین ایچون بیك
الوغ فائده بولاچاق . کوب مدرسلرنەك و شاکردلرنەك اویانماقینه
واجتهادینه باعث بولاچق . صوبرانیه نەك بو اصلاح امتحان فکرینه هر بر
مسلمان یار ویولداش بولسه کرك و هر بر عالم سوزی و ایشی برله
یاردم و یرسه کرك .

فزان علماسیننک اکثری ایله برلکک بومادهده بر نظامنامه یازوب مفتی حضرتلرینه کوندرلماش و نسخهسی آزاد جریکسیننک ۲۴ نجی سائنده کوچرلماش ایسهده فقیر بر آز تفصیل ایله بوجله علمیهده علاوه (استاو) قیلحق ایستادم * دوخاونوی صوبرانیه ننگ حضورنده امام مؤذن خطیب آخوند معلم مدرس آلتی توری آدم یاکه آلتی توری خدمت ایچون شاگرد امتحان ایدلادر.

بیونلر دخسی یخشی، عادی ایکی توری اورنغه اورناشالار بس مذکور ذانلار ایچون امتحان پروگرامی تزوده (۱۲) ماده برله ضبط مناسب کوریلادر (۱)

امتحان نظامی ۱۲ درجه برله ضبط ایدلوردیسا کده. موننک ایچون اول شول آلتی توری رتبه صاحبلریننک وظیفه لرینی وتیوشلی خدمتلرینی بلمک لازم کورلادر تاکه شول وظیفه و خدمت که موافق و یخشی اوتارلک آدم ننگ عالی امتحان برله آنکلانوب شهادت نامه ویرلسون. بزده هر رتبه صاحبی ننگ وظیفه سینه کوره درجه امتحانینی تعیین ایتمک بولامز.

برنجی رتبه مؤذننک

شریعه اسلامیة طرفندین مؤذن اوزره اوشبو خدمتلر یوکلادلادر: تیوشلی وقتلرنده یخشی آواز ایله اذان اوقو، قامت اوقو، اوشبو خدمتلرینه مابه الامتحان: اوقات صلواتنی یخشی بلسون ورعاية ایتسون اذان واقامت کلماتینی درست اوقوسون * طهارت و نماز مسئله لرینی یخشی بلماکی، وقرآتی صحیح بولماقی مسلمانلغی برله اوق واجب بولغان وظیفه سیدر مؤذن بولسه بطریق اولی بیلوکیرک.

(۱) مفتی حضرتلریننک نامه عالییه سنده هر اورنننک اوزینه کوره احوالنی فقط شول یر اربابندین استشارهسی آنکلان ساده هر کمیننک فکر یوردوب تفصیلا عرض قیلیمقنده خرج و ضرر آنکلانمادقندین تفصیلا یازونی مناسب کوردک وهم توبان درجهده کورلماش یر آدملرندین برشی عرض ایدلماقی قالمقیده احتمال کورلوب آنلارننک حاللرینهده نظر ایدونی یخشی کوردک

۱ نچی درجه ننگ امتحانی: عادی یرگه مؤذن بولو ایچون مذکور اوچ تورلی معرفتده بز درجه ملکہسی آنکلانسه کتابدین حاصل ایتکانمو ایشدوبکنه آغانمو آرتق تیکشرمای شهادت نامه ویراسه کَرَک - مگر غسال لق مؤذنلرگه تابشر او عادت بولغان یرلرده (بلاد بلغار کبی) مسائل جنائز دین خبردار بولمقی ایستانولور.

۲ درجه ننگ امتحانی: یخشی یرگه - قلعه وفائک لیراق قریه کبی - مؤذن بولو ایچون مسائل مذکورہنی یخشی درجهده بلوو کتاب عربینی آنکلاو وترکینی یخشی یازہ بلو برله مطالبہ ایدلور.

ایکنچی رتبه اماملق

امام وظیفہسی: امام تورمق، قوم مناجاتینی اللہغہ ایشتدر مک در ولہذا اوشبو نرسہ لر برله مکلف بولور لر: اوقات صلواتنی بلسون، مسائل طہارت، نماز، روزہ، زکات، نکاح طلاق فرایضنی یخشی بلوب سائر ابواب فقہ دین خبردار بولوب حاجت وقتده کتب عربیہ دین استفادہ ایدوب واقعہ لر نی روایاتقہ تطبیقا رسمی کاغذ لر نی درست یازاردای بولسون.

قراءتی درست نمازی رعایہ لی، اوامر ونواہیدک مساہلہ کار بولمای خلق آرا اعتبار ایدلور لک بولمق تیوشلی

۳ نچی درجه: عادی یر امامینہ شرایط مذکورہ ننگ بر درجه وجودینہ قناعت ایدلور.

۴ نچی درجه ایچون (۲): یخشی درجهده حصولینی ایستالونور اوشبو روشدہ کہ: مکالمہ عربیہ (عربچہ سویلاشو) گہ قادر وادبیات عربیہ دین محظوظ بولغان بولسون، تفسیر قرآن وحدیث فنلرندین آکاه وعلوم ریاضیہ وتاریخیه دین خبردار بولسون تاریخ اسلام وسیر نبی علیہ السلامده خیلاید طولی صاحبی بولوب یخشی متخلق بولو اوستینہ احوال زماندین خبردار بولوب عقاید ننگ زمانچہ مهم بابلارنک (اعجاز قرآن، اثبات نبوت، و بیان معجزات کبی لردہ) معلوماتلی بولسون مابعدی بولور انشاء اللہ

تاریخدن بر صحیفه

مسلمان مکتبلی و مدرسه لری و ملالری ننگ ملتنی و دیننی صاقلارغه طرشوی ، و مکتبلر ننگ هریری کامل بولوی و ملالر ننگ زمان ننگ اوزینه موافق عملرده اوسطا بولوی کیراک ایکانلکی ، تاتار خانلقلری روسیه قوی آستنه کرگاندن صونک آلارننگ ملتنی واسلامنی صاقلاو ایچون قیلغان خدمتلر نندن بیلگولی . بونی بلور ایچون طبیعی آنلرننگ تاریخینه کوز صالو و آشنا بولو کیرک .

مسلمانلر آراسنده بولارننگ مکمل تاریخی صاقلانوی چیتون بولدی . حکومت هر وقت آلارنی قولندن کیلگان حدلی قسارغه و نادانلقده فالدررغه و آتا بابالری ننگ حاللرینی کور و ذن طیارغه طرشدی . شوکا کوره مسلمانلر آراسنده بونلر حقنده بیک آز معلومات قالدی .

لکن بونک تاریخیی مسلمانلر آغزندن ایشوتلگان روشچه یازولسه قای بر بز تعصب برلان یازولغان ، یا که تعصب برلان افراط قیلنوب سویلانگان حکایت دیب اویلار ایدی . و بونندن باشقه مسلمانلر آراسنده واقعه لر ننگ قای یلده بولغانلغی آچق معلوم توگل . شوکار کوره بیگک اساسلی بولسون ایچون میسیانیر روحنده و میسیانیرلق تعصبی برلان یازولغان ، ۱۸۸۳ نچی یل مارتده چقغان ۳ نچی نومر « روسکی ویستنیک » ژورنالنده باصلغان و « یوز یفوویچ » امضالی « روسیه ننگ شرقنده خریستیانلق ، اسلام هم مجوسلق » سرلوحه لی مقاله نی عالم اسلامغه کورساتولسه آنلرغه یوقاریده کورساتلگان نرسه لر اوز اوزندن اثبات قیلونغان بولور . فقط مقاله بتونلای بیک اوزون بولغانغه کوره استفاده طریقچه غنه قسقارتوب ترجمه قیلورغه محتاج بولنه . مقاله مونه بو :

* * *

روسیه ننگ شرق غوبیرنالر نده

خرستیانلق، اسلام هم مجوسلق.

(قزان و اوفا غوبیرنالر نده)

۱

روسیه ننگ شرقی گوبیرنالر نده، معلومکنز چه یرلی، روسقه باشقه خلقلر معیشت قیلر. که قزان گوبیرناسنده بتون یرلیلرنک ۵۶،۴۰/۰ سی اما اوفا گوبیرناسنده ۶۳،۲۰/۰ سی روسدن باشقه خلقدر. نسللری اعتباری برلان روسدن باشقه خلقنک بعضیسی ترک نسلندن (تاتارلر، باشقردلر، تیپترلر هم میشرلر)، بعضیلری فین نسلندن (چواشلر، چیرمشلر، موقشیلر، آرلر) در. دینلری جهتندن خرستیان، محمدی و مجوس بولوب اوچکه بولگانلر.

محمدیلکنی (اسلامنی) قبول ایتکانلری ترک نسلندن بولغانلری در. ترک نسلندن مکره بولغانلری اوفا غوبیرناسنده فقط ۲۷،۰۰۰ و قزان غوبیرناسنده ۴۰۰،۰۰۰ آدمدر. قالغان روسقه باشقه خلقلر باری ایکی گه بولنه: خرستیان و مجوس. استاتستیکه بوینچه روسقه باشقه خلقنک خرستیانلری قزان غوبیرناسنده ۴۷۵،۷۸۳، اوفا غوبیرناسنده ۵۵،۲۰۰؛ مجوسلری قزان غوبیرناسنده ۱۰۵۳۱، اوفا غوبیرناسنده ۸۱۱۰۰. آلائی بواسه ده اوشبو کورساتلگان رقملر چنلاب تیکشرلوب قارالسه واقع گه مطابق بولوب بتمی؛ چونکه خرستیان دیوب صانالغانلری مجوسلکنی و حتی اسلامنی بتونلای چیتکه قاقمیلر.

ایدل بوی تیکراسنده گی خلقنی اینک الوک خرستیان دیننه کرتو قاعده سی اون آلتنچی عصرده ایوان واسیلیویچ غروزی زماننده قزان خانلغن روسیه گه تمام قوشوب بترگاچ باشلاندى.

روس حکومتینک میسیانیرلق خدمتنده گی صرمی الی گه قدر خلق ننگ ایسنده و کونکلنده صاقلانوب قالغان غروزی اسمی، یرلی

مکره لر آراسنده، بیک تارالغان هم حکایتلرده و شعرلرنده قالغان که بو حکایتلر و شعرلر خریستیانلقغه کورتوننک اعتقادقه و کورتوچیسیننک یومشاقلغینه و حلیملکینه دلالت قیلیمیلر. بوندن باشقه اول وقتده غی نظاملرده دین گه کورتوننک آلفه کیتوی ایچون مسلمانلرننک مسجدرین واطو، ینکی چوقنغانلر آراسندن اسلاملرینی صاقلانغان مسلمانلرینی اورنلرندن قوو و خریستیانلقنی قبول ایتمگانلرینی اوزلری تلاگان یرلرینه اورناشدرماو و چیرکاو گه یقین مسجدر صالدرماو شیکالی حقوقلرین کیمتو اوخشاشلی نظاملر اول وقتده فائده لی صانالدیدلر.

بو روشقه خریستیان دیننه کورتو ایچون قویلغان اصول بر یارم عصر برده اوز گارمدی، مسلمانلرغه و مجوسلر گه ایرکننک بیره تورغان نظاملر برده چغارلمدی. فائدهلرین کورساتورلک اثرلر تابوی مشکل بولغانغه کوره بوقصولرننک نیندی فائتلر کیلترگانون ایتوب بیر و چیتون. شرقگی خلقنی خریستیانلقغه اونداوننک اساسلی تاریخی اون سکزنجی عصرده قزان آرخیپاصطیرلری تیچون وسیلو بیسترننک طرشوب حکومتننک نظرین اوزلرینه جلب قیلوب قزان ایپارخیا سنده دائمی اصولی میسیانیر جمعیتی تشکیل قیلغانلرندن صونک باشلانندی.

بو جمعیتنک اشینی آلفه یبار و ایچون ۱۷۳۱نجی یلده. اسویاژسکی باغار و دسکی ماناسطیرده، قزان ونیژنی مسلمانلرینی و مجوسلرینی چوقندرو ایچون کامیسیا آچلیدی. و بو کامیسیاغه میسیانیرلقغه کوب خدمتی برلان مشهور بیراماناخ آلیکسی راییفسکی رئیس ایتوب قویلیدی. آرخیماندریت سانی احسان قیلونغان، سوه تییشی سینوددن توغری وکیل ایتولگان هم اسبابی کامل یتارلک بیرو لگان آ. آلیکسی میسیانیرلقده ملکه سنی و اوند اوینی دوام ایتدردی. هم واقعا بوندن صونک میسیانیرلق نونک آلفه کیتوی کورونه باشلادی. بوننک برلان برابر آلیکسی خریستیانلقنی روسقه باشقه خلق آراسندک نق برکتو ایچون اساس ایتوب بر پرایبقت یاصادی و اسوه تییشی سینوددن روسقه باشقه خلقدن صلاحیتلیرک یکرمی کشی جیبوب سوه شچیننیکلککه حاضرلاو گه رخصت بیروینی و بولار

ایچون بر اشقولا آچارغه واشقولاغه اوچینل هم باشقه کیرک یاراغین یتکررگه اسباب بیروینی صوراب آلدی . بوکیل چکده دین باشلغی بولاچقلرنی کوبایتو ایچون آلاردن دعا آلو ایچون پوشلینا تولاتماو هم خرستیانلقنی قبول ایتکانلرگه امتیازلر صوراب آلدی . آلیکسی اوزاشنده تلا گانینی بولدر ورغه طر وشوچان هم ثباتلی ایدی ، شونکا کوره آنی حکومت ننگ یاقلای سببلی آننگ اشی آلفه کیتار ایدی ، لکن اش بتونلای باشقاروب کیتدی . ۱۷۳۲ نجی یلده قزان کافیدراسینه اسؤه ژسکی باغار و دسکی ماناستیرننگ مستقل بولوینه کونلاشوب قاری تورغان ایلاریون آرخیپسقب ایتوب قویلدی ، بوننگ نتیجه سی بولوب سؤه تییشی سینودنگ ۱۷۳۲ نجی یل ۱۹ نجی ایون اوقازی برلان آلیکسی اداره سنده بولغان اسؤه ژسکی ماناستیر قزانسکی ییپارخییالنی ناچالستوا اداره سینه کرتلدی . واوشبو وقتدن صونک ایلاریون برلان آلیکسی آراسنده نزاعلار کیتدی و آز قالدی که یانکا باشلانغان اش توقتلی یازوب قالدی .

بو نزاعلر یلدن ییل آرتوب آخر الامر « ایلاریون » طرفندن آلیکسی میسیانیرلر آقچه سین اورنسر صرف قیلغان دیب کورساتلدی ، اش حکم وقتنده آلیکسی فائده سینه چقسده آلیکسی کوزدن توشدی ومیسیانیرلر کامیسیاسینه خدمتدن چقارغه مجبور بولدی . و آننگ اورنینه میسیانیرلرده اوسطالغی و ملکه سی کامل بولمغان پراطاییری « آلیکساندر کوزمین » قویلدی . اشکه توشونماودن کیلگان خطالر وتیکشراولر وقتلی برلان کامیسیا برلن غراژدانسکی اداره نی آیرماو درجه سینه یتکرردی وعده قیلونغان امتیازلرغه قاراب بر نیچه قات کیلوب خرستیانلقنی قبول ایتوچیلر و بوندن باشقه اشلر قیلوچیلر بولدی . بوننگ شیکلی و بوندن باشقه اشلر حکومتکه یتکرورلک جدال لرگه سبب بولدی ، شونکا کوره اشنی برکتواچون بو کامیسیانی یانکارتوب « نووکر یشچینسکایه کانتورا » اسمنه آلدی و ولدی .

آخری بار .
عماد .